

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КРЕМ-ЕМУЛЬСІЇ ПРОПОЛІСУ В КОМПЛЕКСНІЙ ТЕРАПІЇ КОРІВ З ПІСЛЯРОДОВИМ МЕТРИТОМ

Ю.В. ЖУК, М.М. МИХАЙЛЮК, кандидати ветеринарних наук

Застосування крем-емульсії з прополісу в поєднанні з термопунктурою БАТ при лікуванні корів хворих на гнійно-катаральний метрит прискорює видужання тварин, скорочує тривалість неплідності та підвищує заплідненість корів після першого осіменіння

Прополіс, крем-емульсія прополісу, післяродовий метрит, термопунктура, неплідність

Сучасний стан відтворювальної функції у високопродуктивних молочних корів вимагає вдосконалення лікувальних заходів, що передбачає пошук нових ефективніших, екологічно безпечних препаратів, які не впливають негативно на молочну продукцію та не призводять до селекції штамів мікроорганізмів, а натомість – сприяють активізації перебігу інволюційних процесів, підвищенню запліднювальної здатності та профілактиці післяродових захворювань.

Одним із таких методів у лікуванні тварин є застосування прополісу.

Прополіс або бджолиний клей – це духмяна природна речовина із стійким і дуже приємним бальзамічним запахом [8, 9].

До складу прополісу входять: смоли (50–60%), бальзаміни (6%) , ефірні олії (5–15%), віск (до 30%), пилок та інші речовини (до 5%).

Ефірні олії рослин, пилкові бальзами, рослинні смоли – є природними сорбентами, які володіють детоксикуючими властивостями (очищення і санація організму зсередини – виведення з організму продуктів метаболізму, важких металів і тощо). Завдяки ним прополіс володіє вираженою

антимікробною, протизапальною дією, імуномодельюючою дією, є антиоксидантом, нормалізує обмінні процеси в організмі [8].

У прополісі містяться в значній кількості мікроелементи: алюміній, ванадій, селен, залізо, кальцій, кремній, магній, марганець, кобальт, молібден, мідь, цинк та інші, без яких неможливий жоден біохімічний і фізіологічний процес в організмі. Вони беруть участь в обмінних процесах (білковому, вуглеводному, жировому), синтезі білка, кісткоутворенні, кровотворенні, розмноженні і імунобіологічних реакціях [7].

У ньому виявлені вітаміни А, В₁, В₂, Е, Р і бета-каротин, аміноорганічні і жирні кислоти, що є незамінними і такими, що володіють широким спектром біологічної активності [1].

Прополіс вважається натуральним антибіотиком та імуностимулятором. Він не тільки діє на мікроорганізми, але й одночасно посилює фагоцитоз – процес виведення чужорідного матеріалу з організму за рахунок фагоцитів, що сприяє зменшенню інтоксикації організму продуктами розпаду мікроорганізмів [2, 7].

Тому, нами на базі ВАТ ВВП “Укрзооветпромстач” було виготовлено крем-емульсію прополісу. Вона складається з 20%-ної спиртової настоянки прополісу та гідрофільної основи (гліцерин, олія вазелінова, натрійкарбоксиметилцелюлоза, натрія тетраборат, емульгатор, вода апірогенна). На препарат, спосіб та дози його застосування отримано деклараційний патент на корисну модель [5].

Метою нашої роботи було вивчити ефективність застосування крем-емульсії з прополісу в комплексній терапії корів з післяродовим метритом.

Матеріал та метод. Матеріалом для досліджень були корови чорно-рябої породи, різних вікових груп, що належали ВП НУБіП України “Агрономічна дослідна станція” Васильківського району Київської області.

Корів з діагнозом гнійно-катаральний метрит розподілено згідно зі схемою дослідження на дві групи, по 10 голів у кожній (табл. 1).

Коровам першої дослідної групи застосовували термопунктуру БАТ, паравагінально – препарат іхтглюковіт у дозі 10 мл, 2–3рази з інтервалом 48 год до відновлення репродуктивної функції. Крім того, внутрішньоматково вводили фітопрепарат, який містить ефірні олії евкالیпту, васильків та рослину олію в 80-100 мл залежно від маси тіла тварини.

1. Схема лікування корів хворих на післяродовий гнійно-катаральний метрит (n=20)

Група тварин	Лікувальні заходи
I (дослідна)	Термопунктура БАТ (VB ₃₀), паравагінально введення іхтглюковіту в дозі 10 мл, внутрішньоматкова санація фітопрепаратом, що містить ефірні олії евкالیпту, васильків та рослину олію
II (дослідна)	Термопунктура БАТ (VB ₃₀), паравагінально введення іхтглюковіту в дозі 10 мл, внутрішньоматково – крем-емульсія прополісу

Корів другої дослідної групи лікували за схемою першої, лише з тією різницею, що замість фітопрепарату застосовували крем-емульсію прополісу.

Діагностували післяродовий метрит загальновідомими клінічними та лабораторними методами згідно з “Методичними рекомендаціями щодо профілактики, діагностики і лікування післяпологового метрити в корів” за В.Й. Любецьким [3].

Динаміку перебігу захворювання в дослідних груп корів визначали за об’ємом, кольором, консистенцією та інтенсивністю виділення ексудату з матки. При проведенні ректального дослідження звертали увагу на розмір, консистенцію, скорочуваність та місце розташування матки. Визначали також топографію ячників, їх форму, розміри, консистенцію і характер поверхні.

У всіх корів реєстрували час прояву першої стадії збудження статевого циклу і результативність їх осіменіння.

Біологічно активні точки визначали за анатомічними орієнтирами, електропунктуру проводили приладом ПЕРТ-4М [6].

Нами було проведено термпунктуру біологічно активної точки матки (VB_{30}) з метою посилення маткових скорочень, що сприяє прискоренню інволюційних процесів, активізації моторної та евакуаторної функції матки. Прогрівання БАТ здійснювали полиновими сигарами, які дають інфрачервоне випромінювання (температура ділянок, що прогріваються не повинна перевищувати 43–45 °С). На спосіб прогрівання (термпунктуру) БАТ у корів отримано деклараційний патент на корисну модель [4].

Кожну з двох симетричних БАТ матки – хуан-тяо (VB_{30}) (рис 1) ми прогрівали полинвою сигарою, тліючий кінець якої тримали біля поверхні шкіри над біологічно активною точкою. Після незначного прогрівання шкіри (5-10 с) безперервно в горизонтальному напрямі, ритмічно то наближали, то віддаляли тліючий кінець полинвої сигари до появи гострого болю і занепокоєння тварини. Такі рухи сигарою нагадують рухи руки під час прасування, відповідно таке цзю називається прасковим. Експозиція (праскового цзю) першим (сильним) збуджуючим прийомом має становити не менше 3-4 хв.

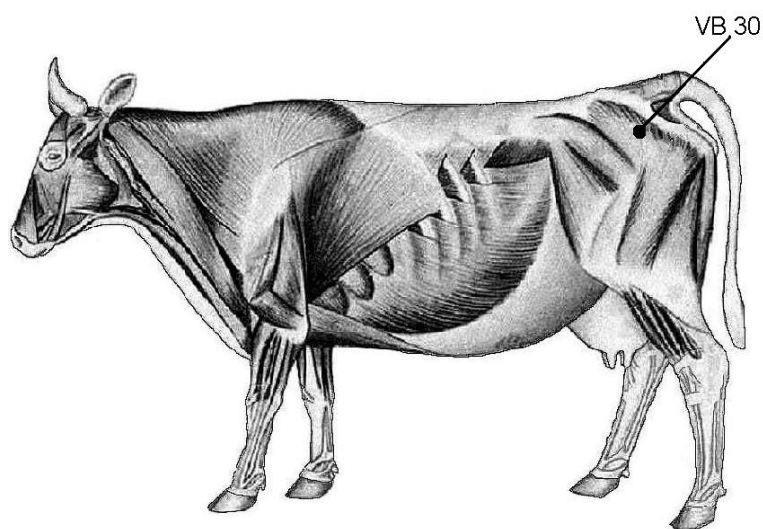

Рис. 1. Локалізація специфічної БАТ матки - хуан-тяо (VB_{30}).

Локалізація та характеристика БАТ матки наведена в табл.2.

Після кожного сеансу термпунктури біологічно активні точки змащували 5%-ним спиртовим розчином йоду, що призводило до більш тривалого потенціювання позитивного ефекту.

Безпосередньо перед внутрішньоматковим введенням крем-емульсію прополісу підігрівали на водяній бані до температури 38–40 °С, набирали у шприц Жане, що з'єднаний з гумовою трубкою завдовжки 25–30 мм та стерильним полістироловим катетером для осіменіння свиней і вводили внутрішньоматково з розрахунку 0,15-0,2 мл на 1 кг маси тварини. Аналогічні дії були з фітопрепаратом, доза якого становила 0,2–0,25мл на 1 кг маси тварини

2. – Характеристика БАТ для термпунктурної стимуляції

Назва БАТ		Локалізація точки	Можливість стимуляції
Французька	VB ₃₀	У точці перетину лінії, яка з'єднує крижовий горб крила клубової кістки з сідничним горбом, з вертикальною лінією, що проходить через великий вертлюг	Хвороби шкіри, статевого апарату, ефективно підвищує скорочення матки як під час родів, так і в післяродовий період
Німецька	G ₃₀		
Англійська	GB ₃₀		
Китайська	Хуан-тяо		
Меридіан	Жовчного міхура		

Препарати застосовували так. Спочатку рукою, введеною у пряму кишку, проводили ректальний масаж матки, намагаючись звільнити її від ексудату. Після цього, обережно краніодорзально вводили катетер у піхву. Проходження катетера через складки шийки матки контролювали ректально. Шийку матки фіксували одним зі способів, який застосовується при ректо-цервікальному осіменінні. Після введення катетера безпосередньо в тіло матки, повільно тиснучи на поршень шприца вводили дозу препарату, виймали катетер і злегка масажували матку, починаючи від шийки і продовжуючи краніально до яєчників. Процедури проводили кожні 24 години до клінічного одужання, яке супроводжувалося витіканням густого тягучого напівпрозорого слизу, який згодом ставав прозорим, що свідчило про завершення інволюційних процесів в органах статевої системи та супроводжувалося відновленням слизової оболонки матки і активним функціонуванням маткових залоз.

Результати досліджень. У дослідних тварин вже на третю-четверту добу лікування покращився загальний стан, апетит, відновлювалась молочна продуктивність.

Аналіз терапевтичної ефективності проведеного лікування (табл. 3) показав, що терапія тварин в обох дослідних групах була ефективною: у першій групі – 60% і у другій – 80% корів видужали і стали тільними. Проте між групами були певні відмінності. Так, тривалість лікування виявилася меншою на 1,5 доби у корів, яким для лікування застосовували крем-емульсію прополісу порівняно з тваринами, яким застосовували фітопрепарат. Заплідненість корів другої дослідної групи після першого осіменіння була на 10%, після другого – на 20% вищою порівняно з першою дослідною групою.

3. – Терапевтична ефективність проведеного лікування дослідних корів, $M \pm m, n=10$

Показник	Дослідна група	
	перша	друга
Від початку лікування до: одужання, діб	7,9	6,4
прояву статевого циклу, діб	43,2	37,4
Індекс осіменіння	1,9	1,7
Запліднилося корів після осіменіння:		
першого, гол./%	4 /40	5/50
другого, гол./%	1/10	3/30
третього, гол./%	1/10	-
Залишилося неплідними, гол./%	4/40	2/20
Запліднилося, гол./%	6/60	80/80
Неплідність на 1 голову, діб	45,8	34,6

Кількість корів, які залишились неплідними у першій дослідній групі становила 40%, у другій – 20%. Індекс-осіменіння в корів, яким застосовували крем-емульсію прополісу зменшився на 0,2 порівняно з тваринами, яким внутрішньоматково вводили фітопрепарат.

Після проведеного лікування корів з використанням термопунктури, іхтглюковіту та крем-емульсії прополісу, статеві циклічність у них відновлювалась в середньому через 37 діб, що на 5,8 доби швидше, ніж у корів першої дослідної групи (термопунктура, іхтглюковіт та фітопрепарат).

Тривалість неплідності зменшувалась на 11,2 доби, порівняно з коровами першої групи, що пов'язано з відомим позитивним впливом прополісу на регенеративні процеси слизової оболонки матки, від яких власне і залежить настання охоти та продуктивне осіменіння тварини.

Таким чином, комплексна терапія в другій дослідній групі виявилася ефективнішою, про що переконливо свідчив час відновлення статевої циклічності та заплідненість корів після першого осіменіння.

Висновки

1. Застосування термопунктури БАТ та внутрішньоматкового введення крем-емульсії прополісу коровам хворим на післяродовий метрит, зумовило відновлення статевої циклічності в середньому через 37,4 доби, що на 5,8 доби швидше, ніж у корів, яким застосовували термопунктуру та внутрішньоматкову санацію фітопрепаратом.

2. Застосування крем-емульсії з прополісу для лікування корів хворих на післяродовий метрит зумовило підвищення заплідненості корів на 20% та зменшення тривалості неплідності на 11,2 доби, порівняно з коровами першої групи.

Список літератури

1. Апитерапия сегодня / Второе издание, переработанное и дополненное/ Практические сведения по составу и применению ценных с биологической точки зрения продуктов пчеловодства и препаратов из них в питании и лечении человека. – Изд-во, Апиомондия. – Бухарест, 1982. – 88 с.

2. Ковальова О.О. Проблема лікування ендометритів у корів у корів / Ковальова О.О., Тихонов О.І. // www.rusnauka.com/22NIOBG_2007/Veterinaria/25071/doc.htm.

3. Любецький В.Й. Профілактика, діагностика і лікування післяпологового метриту у корів / Рекомендації / В.Й. Любецький. – К., 1998. – 25 с.

4. Патент України на корисну модель № 38926, МПК А61Н 39/06 (2008/01). Спосіб стимуляції інволюційних процесів статевих органів корів у післяродовий період / Любецький В.Й., Михайлюк М.М., Жук Ю.В. № U200810322; заявлено 12.08.2008; опубліковано 26.01.2009 р. Бюл. №2.

5. Патент України на корисну модель № 38927, МПК (2009) А61М 25/01, А61М 31/00. Спосіб лікування гострого гнійно-катарального ендометриту корів/ Любецький В.Й., Жук Ю.В., Михайлюк М.М. № U200810323; заявлено 12.08.2008; опубліковано 26.01.2009 р. Бюл. № 2.

6. Петров В.А. Основы электропунктурной рефлексотерапии крупного рогатого скота./ В.А. Петров, В.Ф. Мусиенко, А.А. Иванников. – Сумы: Издательство "Козацький вал". – 1997. – С.21.

7. Прополис в животноводстве и ветеринарии // www.farmaks.ru/rus/about/publication.php?PublicationID=10

8. Прополис <http://www.tentor.ru/statya/spravka3a.html>.

9. Федорченко І.О. Інтенсивна технологія добування прополісу / І.О. Федорченко // Пасіка. – 2002. – №3. – С. 12–13.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ КРЕМ-ЭМУЛЬСИИ ПРОПОЛИСА В КОМПЛЕКСНОЙ ТЕРАПИИ КОРОВ С ПОСЛЕРОДОВЫМ МЕТРИТОМ

Ю.В. ЖУК, М.М. МИХАЙЛЮК, кандидаты ветеринарных наук

Применение крем-эмульсии прополиса в сочетании с термопунктурой БАТ при лечении коров с гнойно-катаральным метритом ускоряет выздоровление животных, сокращает период бесплодия и повышает оплодотворяемость коров после первого осеменения

Прополис, крем-эмульсия прополиса, послеродовый метрит, термопунктура, бесплодие

EFFICIENCY OF APPLICATION OF CREAM-EMULSION PROPOLIS IN COMPLEX THERAPY OF COWS WITH PUERPERAL METRITIS

J.V. ZHUK, M.M. MYKHAILUK, candidates of veterinary sciences

Application of cream-emulsion propolis in combination with termopunktura BIP at treatment of cows with purulent-catarrhal metritis accelerates convalescence of animals, reduction duration of sterility and increase impregnated of cows after the first insemination

Propolis, cream-emulsion propolis, puerperal metritis, termopunktura, sterility